

ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23
Strategic Proposals for Educational Management of Dual Education
in Secondary Schools under the Secondary Educational
Service Area Office 22 and 23

บดินทร์ นารณโคษา¹ ไชยา ภาวะบุตร² และ วัฒนา สุวรรณไตรย์³

Bodin Nardkosa¹ Chaiya Pawabutra² and Watana Suwannatri³

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต/สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อีเมล: Romklao2505@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 15 กันยายน 2563

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 2 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 14 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และความต้องการจำเป็น ของการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 จัดทำและตรวจสอบข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์และมีแนวทางดำเนินงานสู่ความสำเร็จ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย มีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ทางการศึกษา การศึกษาเชิงสำรวจ การศึกษาพหุกรณี ระยะที่ 2 การยกร่างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ และระยะที่ 3 การประชาสัมพันธ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินกลยุทธ์และแบบสอบถามการประชาสัมพันธ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. องค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร และ 5) ด้านภาคีเครือข่ายและความร่วมมือ จำนวนตัวบ่งชี้ 67 ตัวบ่งชี้ ความต้องการจำเป็นโดยรวมจำเป็นทุกด้าน มีค่า PNI Modified เท่ากับ 0.27 2. ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 ประกอบด้วย

6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าหมาย 4) ประเด็นยุทธศาสตร์ 5) กลยุทธ์/ตัวบ่งชี้ และ 6) แนวทางการดำเนินงานสู่ความสำเร็จ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความสอดคล้อง มีความเป็นประโยชน์ และมีแนวทางการดำเนินงานสู่ความสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์, การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine components, indicators and needs for educational management in dual education in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office (SESAO) 22 and 23, and to develop and validate the proposed strategies for educational management of dual education in secondary schools under the SESAO 22 and 23 in terms of appropriateness, feasibility, congruence, usefulness, and operational guidelines to success. The policy research was conducted in three phases: Phase I- Examining fundamental information through document inquiry, interviews with experts in the field of education, a survey, and multi-case studies; Phase II- Drafting strategic proposals through an expert assessment; and Phase III- Conducting Public hearing with stakeholders. The research instruments consisted of a set of questionnaires, in-depth interview forms, strategy assessment forms, and questionnaires for public hearings. Statistics for data collection were percentage, mean, and standard deviation. The findings were as follows: 1. The five components of educational management of dual education in secondary schools under the SESAO 22 and 23 consisted of five aspects with 67 indicators: 1) Administrative management, 2) Teaching and learning management, 3) Curriculum development, 4) Personnel development, and 5) Networking and cooperation. The results of needs assessment showed that overall, the priority needs index (PIN Modified) of all aspects was 0.27. The personnel development reached the highest level of needs. 2. The strategic proposals for educational management of dual education in secondary schools under the SESAO 22 and 23 consisted of five components: 1) visions, 2) missions, 3) goals, 4) strategic issues, 5) strategies/indicators, and 6) operational guidelines to success. The five strategic issues, consisted of 12 strategies, and 35 indicators/operational guidelines to success, achieved the highest level in terms of appropriateness, feasibility, congruence, usefulness, and operational guidelines to success. The strategy on administrative management reached the highest mean scores.

Keywords: Strategic Proposals, Educational Management on Dual Education

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคน ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นการให้ความรู้เพื่อเป็นอาวุธทางปัญญาซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมีความก้าวหน้ามากขึ้นจึงจำเป็นต้องมีความรู้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญในการพัฒนางานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมเยาวชนให้มีความรู้และสามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง สิ่งที่สำคัญคือความรู้ยังช่วยเพิ่มโอกาสและความได้เปรียบทางสังคมให้มากยิ่งขึ้น (พวงมณีชัยเสรี, 2557)

การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับตลาดแรงงาน สามารถผลิตกำลังคนในระดับฝีมือที่ได้มาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงจัดให้มีการจัดการอาชีวศึกษาอย่างหลากหลายยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านวิชาชีพให้แก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงาน ตามความถนัด ความสนใจ และสามารถเข้าถึงการอาชีวศึกษาได้ง่ายขึ้น โดยการขยายวิชาชีพและกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการจัดการอาชีวศึกษาให้ชัดเจนทั่วถึง และรวดเร็วขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่กันไปทั้งสายสามัญและสายอาชีพ เมื่อเรียนครบตามหลักสูตร ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาทั้งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญและหลักสูตรสายอาชีพไปพร้อมกัน ทั้งนี้ได้มีการกำหนดการจัดการเรียนการสอนโดยการทำ ความตกลงร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษาที่เปิดสอนมัธยมศึกษา กับ สถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) โดยความร่วมมือกับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

จากเหตุผล ความสำคัญและนโยบายดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่าความสำคัญของการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ทางอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกัน จากการศึกษาข้อมูลการดำเนินการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 ถึงปัจจุบัน ยังไม่พบผลการประเมินผลการจัดการศึกษาที่ชี้เฉพาะ ในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 ซึ่งในการจัดการศึกษาดังกล่าวที่ผ่านมายังไม่มี การวางแผนการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร ร่วมกับผู้บริหาร และผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง องค์ประกอบของหลักสูตรและการวัดประเมินผลของหลักสูตร ครูผู้สอนขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามกระบวนการใช้หลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา อีกทั้งขาดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับภาคีเครือข่ายและความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่ประสบความสำเร็จ (คำภาสัน บัญเติม, 2561) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานการจัดการศึกษาดังกล่าว

และได้ทำการวิจัยในเรื่องข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23
2. เพื่อจัดทำและตรวจสอบข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และมีแนวทางการดำเนินงานสู่ความสำเร็จ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์ กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการที่ตนเองจะสร้างความแตกต่างให้ลูกค้าหรือแนวทางในการขยายตัวขององค์กรและกลยุทธ์ หมายถึง แนวทางที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือเกิดการได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยใช้คำถาม 2 ประการ ได้แก่ องค์กรจะเข้าไปแข่งขันที่ไหน (Where is Compete) และองค์กรจะแข่งขันในธุรกิจนั้นอย่างไร (How to Compete) ซึ่งคำถามแรกบอกได้ว่าองค์กรประสบความสำเร็จได้อย่างไร ส่วนคำถามที่สองบอกให้รู้ว่าองค์กรจะสร้างความแตกต่างและคุณค่าในสายตาของลูกค้าอย่างไร (เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์ และคณะ, 2553)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ต้องร่วมมือกับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษา (สอศ.) กำหนดโครงสร้างหลักสูตรและเวลาเรียน การจัดการเรียนรู้และประเมินผล การฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ และการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเรียนครบตามโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 พร้อมกันในเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา นักวิชาการและนักวิจัยได้นำเสนอไว้ ดังนี้

จินตนา รวมชมรัตน์ และสุริยงค์ ชวนขยัน (2558) ได้สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังนี้

1. องค์ประกอบของการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า มีระดับความจำ เป็นมากที่สุด จำนวน 34 ตัวแปร และระดับความจำเป็นมาก จำนวน 151 ตัวแปร

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า รูปแบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี การกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การจัดหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

3. การประเมินผลการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ทุกองค์ประกอบ มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์

ประภาพรรณ ปรีวรรณ (2559) ได้สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดังนี้

ผลจากการศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า การบริหารจัดการระบบภาคีความร่วมมือและการจัดการเรียนการสอนสามารถวัดได้ด้วย 3 ตัวแปรที่สังเกตได้ คือ รูปแบบการเรียนการสอน มาตรฐานการอาชีวศึกษา และการนิเทศติดตามผลการฝึกทักษะและการเรียนรู้ ความร่วมมือสามารถวัดได้ด้วย 3 ตัวแปรที่สังเกตได้ คือ การสนับสนุนของรัฐบาล งบประมาณและทรัพยากร และการพัฒนาระบบทวิภาคี การจัดการเรียนการสอน สามารถวัดได้ด้วย 4 ตัวแปรที่สังเกตได้ คือ หลักสูตร ครูผู้สอน การใช้สื่อและกิจกรรม การวัดและประเมินผล ด้านประสิทธิผลการบริหารการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สามารถวัดได้ด้วย 2 ตัวแปรที่สังเกตได้ คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และความพึงพอใจของผู้ประกอบการ

4. ระเบียบวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) การวิจัยเชิงนโยบายเป็นกระบวนการศึกษาขั้นพื้นฐานของสังคม เพื่อให้ได้ข้อเสนอที่เน้นการปฏิบัติที่เป็นไปได้ (Possible Action Oriented Recommendations) สำหรับผู้กำหนดนโยบายใช้ประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การวิจัยเชิงนโยบายจะมุ่งศึกษาปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาเกี่ยวกับโภชนาการ ปัญหาความยากจน ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาความขาดประสิทธิภาพในการบริหารองค์การ เป็นต้น ด้วยกระบวนการวิจัยที่จะทำให้ข้อเสนอเชิงนโยบายได้รับการพัฒนาขึ้น และมีการสื่อสารข้อเสนอเหล่านั้นต่อผู้กำหนดนโยบาย และได้เสนอขั้นตอนการวิจัยเชิงนโยบาย 5 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการ 2) การกำหนดกรอบแนวคิด 3) การวิเคราะห์เชิงเทคนิค 4) การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ และ 5) การสื่อสารข้อเสนอแนะ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2554)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 ครั้งนี้ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 วิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร 10 โรงเรียน จังหวัดนครพนม 8 โรงเรียน และจังหวัดมุกดาหาร 4 โรงเรียน การเลือกผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละโรงเรียนใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนที่รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบงานหลักสูตรทวิศึกษา จำนวน 1 คน และตัวแทนครูผู้สอนในสาขาวิชาต่างๆ ของหลักสูตรทวิศึกษา จำนวน 1 คน จำนวน 22 โรงเรียน รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 88 คน

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.2.1 องค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร 5) ด้านภาคีเครือข่ายและความร่วมมือ

1.3 พื้นที่ที่ศึกษา

1.3.1 พื้นที่ศึกษาสภาพ ความคาดหวังและความต้องการจำเป็นจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่นอกเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดหนองคาย และจังหวัดบึงกาฬ ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนที่รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้รับผิดชอบงานหลักสูตรทวิศึกษา และครูผู้สอน รวมจำนวน 40 คน

1.3.2 พื้นที่ศึกษาที่เป็นการศึกษาพหุกรณี จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนกุ๊กกาสิงห์ประชาสรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ จังหวัดอุดรธานี และโรงเรียนเวียงคำวิทยาคาร จังหวัดหนองคายซึ่งเป็นสถานศึกษาต้นแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนต้นแบบทวิศึกษา ที่จัดการศึกษาดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหาอุปสรรคและแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย(Policy research) วิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ขั้น คือ ขั้นที่1 การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Documentary study) เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของประเด็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา แล้วนำไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ ขั้นที่ 2 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของประชากรเพื่อรวบรวมสภาพที่ต้องการของการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 และขั้นที่ 3 การศึกษาพหุกรณี (Multi-Cases Study) เป็นการศึกษา

สถานศึกษาด้านแบบการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 แห่งที่ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23

ระยะที่ 2 การยกร่างกลยุทธ์ เป็นการนำเอาผลการศึกษาในระยะที่ 1 มายกร่างเป็นข้อเสนอเชิงกลยุทธ์โดยผ่านความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 1 ขั้น คือ ขั้นที่ 4 การจัดยกร่างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์

ระยะที่ 3 การประชาสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบคุณลักษณะที่ดีของกลยุทธ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการศึกษาแบบทวิศึกษา จำนวน 30 คน แบ่งออกเป็น 1 ขั้น คือ ขั้นที่ 5 การตรวจสอบคุณลักษณะที่ดีของกลยุทธ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือ 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ชุด คือ 1) แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และ 2) แบบสัมภาษณ์การศึกษาพหุกรณี
2. แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ชุด คือ 1) แบบสอบถามเพื่อการวิจัย และ 2) แบบสอบถามเพื่อประเมินกลยุทธ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับนโยบายและการบริหารงานหลักสูตรทวิศึกษา 3) สัมภาษณ์โรงเรียนพหุกรณี จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ทั้ง 3 ขั้นตอนไปยกร่างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 และการทำประชาสัมพันธ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 30 คน และเพื่อตรวจสอบคุณลักษณะที่ดีของกลยุทธ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย 3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Documentary study) จากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ ขั้นที่ 2 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) จากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์หาค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นแล้วเรียงลำดับข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย และการศึกษาพหุกรณี (Multi-Cases Study) เป็นการศึกษาสถานศึกษาด้านแบบการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 แห่งที่ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหาอุปสรรคและแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ระยะที่ 2 การยกร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์แบบประเมินร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยใช้เฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกณฑ์การตรวจสอบกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นต้องมีความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ระยะที่ 3 การประชาสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบคุณลักษณะที่ดีของกลยุทธ์ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการศึกษาแบบทวิศึกษา จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยใช้เฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกณฑ์การตรวจสอบกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นต้องมีความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 มีองค์ประกอบซึ่งประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ จำนวน 5 ด้าน 67 ตัวบ่งชี้ เรียงตามความต้องการจำเป็น ดังนี้คือ 1) ด้านการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย 16 ตัวบ่งชี้ 2) ประเด็นยุทธศาสตร์ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ 3) ประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ด้านภาคีเครือข่ายและความร่วมมือ ประกอบด้วย 13 ตัวบ่งชี้ 4) ประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ 5) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 16 ตัวบ่งชี้ ความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 โดยรวมทุกด้านมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีค่า PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 0.29 โดยภาพรวมเฉลี่ย 0.27

2. การจัดทำและตรวจสอบข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าหมาย 4) ประเด็นยุทธศาสตร์ 5) กลยุทธ์ และ 6) แนวทางการดำเนินงานสู่ความสำเร็จ

3. ผลการตรวจสอบคุณลักษณะที่ดีของกลยุทธ์ โดยการประชาสัมพันธ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.1 ผลจากการประชุมประชาสัมพันธ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มาจากโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 จำนวน 30 คน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นด้วยกับข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เป็นส่วนมาก และมีการเพิ่มเติมตัวบ่งชี้เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในประเด็นยุทธศาสตร์ จำนวน 2 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์ 2 จัดหาสื่อ อุปกรณ์ ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนสอนอย่างมีคุณภาพ เพิ่มตัวบ่งชี้เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน 1 ข้อคือ การพัฒนาสื่อ ICT ทั้งออฟไลน์และออนไลน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน

การบริหารจัดการ กลยุทธ์ 2 พัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพิ่มตัวบ่งชี้เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน 1 ข้อคือ พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบทวิศึกษา

สรุปผลการประชาพิจารณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 มีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าหมาย 4) ยุทธศาสตร์ 5) กลยุทธ์ และ 6) แนวทางการดำเนินงานสู่ความสำเร็จ โดยสรุปดังนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน กลยุทธ์ 12 กลยุทธ์ แนวทางการดำเนินงานสู่ความสำเร็จ 35 ข้อ

3.2 ผลการตรวจสอบคุณลักษณะที่ดีของข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 โดยการประชาพิจารณ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประเมินโดยใช้หลักตรวจสอบ 4 ประเด็น คือ ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ผลจากการตรวจสอบพบว่าทั้ง 4 ประเด็น มีความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 ประเด็นยุทธศาสตร์ และตัวบ่งชี้ พบว่ามีประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน จำนวน 67 ตัวบ่งชี้ โดยภาพรวมทุกด้านมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมาคือด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านภาคีเครือข่ายและความร่วมมือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการบริหารจัดการ เป็นลำดับสุดท้าย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา การพัฒนาบุคลากร มีความสำคัญที่สุดในการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง สอดคล้องกับแนวคิดของ วิลส์และโลเวลล์ (Wiles & Lovell, 1983) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการพัฒนาเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ นั้นสามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ จะเลือกใช้ โดยคำนึงถึงโอกาส ความเหมาะสมและความต้องการของบุคลากรเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรกฤษฎ์ พวงนิล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประเด็นกลยุทธ์ด้านบุคคล กลยุทธ์ที่ 3 บริหารจัดการบุคลากรที่โปร่งใสโดยเน้นให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและตรวจสอบ ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้ 1) มีแผนการพัฒนาและเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของ

บุคลากร 2) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ 3) ตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม และทุกคนมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 และ 23 ประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความสอดคล้อง มีความเป็นประโยชน์ และมีแนวทางการดำเนินงานสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าหมาย 4) ประเด็นยุทธศาสตร์ 5) กลยุทธ์ และ 6) แนวทางการดำเนินงานสู่ความสำเร็จ ข้อค้นพบสอดคล้องกับ สุชาติ บางวิเศษ และ ศักดินาภรณ์ นันท์ (2559) ที่ได้เสนอองค์ประกอบที่เป็นวัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ (Strategy Objectives) เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย สอดคล้องกับการศึกษาของ เนาวรัตน์ รัตนพันธ์ (2557) พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา สุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2556 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ กลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดศึกษา พบว่า นักศึกษาได้ฝึกอาชีพตรงตามสาขาที่เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือนักศึกษาได้รับการฝึกงานด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัยและมีปริมาณเพียงพอ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักศึกษาที่ฝึกวิชาชีพมีความรับผิดชอบตรงต่อเวลาและ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ในข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 และ 23 ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ และ 8 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ และ 7 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านภาคีเครือข่ายและความร่วมมือ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ และ 5 ตัวบ่งชี้ 4) การพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ และ 7 ตัวบ่งชี้ และ 5) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ และ 8 ตัวบ่งชี้ ซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาบุคลากร มีความสำคัญและมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เนื่องจากการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญจนมีความเป็นครูมืออาชีพในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิศึกษา ต้องมีนโยบายวางแผนโครงสร้างพัฒนาบุคลากร สอดคล้องกับองค์ประกอบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านคณาจารย์ ที่ศึกษาโดย สุชาติ บางวิเศษ และ ศักดินาภรณ์ นันท์ (2559) พบว่าประกอบด้วย 1) เป้าหมาย : พัฒนาการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งสู่การพัฒนาศักยภาพอาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา ด้านคุณวุฒิ งานวิจัย ผลงานทางวิชาการ มีประสบการณ์ในการวิจัย มีผลงานทางวิชาการ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่เปิดสอน เป็นต้น 2) กลยุทธ์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย และ 3) กลไกสู่การปฏิบัติและการประเมินผล สอดคล้องกับ ประทีป หมวกสกุล และคณะ (2556) มีประเด็นของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาทางด้านการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถสูงทั้งในเชิงวิชาการวิชาชีพ มีคุณธรรม และจิตวิญญาณเพื่อสังคม สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557) กล่าวถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

ระบบทวิภาคี สถานศึกษาให้การสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารจัดการส่งเสริมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้ความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบเครือข่ายในการประสานงานร่วมกับ สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย สร้างนวัตกรรมและงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับ ดวงนภา มตรานุรักษ์ (2554) กล่าวว่า ความร่วมมือการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า แนวโน้มที่มีโอกาสเป็นไปได้คือ 1) อาชีวศึกษาต้องได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการต่างๆ รวมทั้งความร่วมมือจากทุกหน่วยงานทุกกระทรวงในประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม ความร่วมมือจากหน่วยงานต่างประเทศ เช่น UNESCO SEMEO อย่างจริงจัง รวมไปถึงต้องได้รับการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นภูมิภาคและต่างประเทศ 2) ด้านรูปแบบความร่วมมือ แนวโน้มคือสถาบันหรือโรงเรียนที่เข้มแข็งช่วยเหลือโรงเรียนที่อ่อนแอกว่า ต้องมีการร่วมมือด้านอาชีวศึกษากับนานาชาติ มีการแลกเปลี่ยนครูและนักเรียนระหว่างประเทศ สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน มีการประสานงานติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง ทุกหน่วยงานทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนการอาชีวศึกษาอย่างจริงจังด้วยงานเพิ่มการวางแผนพัฒนาและผลิตกำลังคนทุกระดับร่วมกัน เช่นเดียวกับ ประภาพรณ ปรีวรณ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่าในการพัฒนาการบริหารการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ต้องมุ่งเน้นความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการ หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคการศึกษา เป็นการเพิ่มศักยภาพในการฝึกทักษะฝีมือให้ผู้เรียนมากขึ้น ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดค่านิยมตั้งแต่ต้นทาง ด้วยการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตพร้อมกับการเปลี่ยนค่านิยมของผู้เรียนให้เล็งเห็นประโยชน์ของอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือการเรียนสายอาชีพให้มากขึ้น ในขณะเดียวกันภาคเอกชนก็ต้องสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน ผู้ฝึกอบรม เพื่อเป็นการเพิ่มผลิตภาพของแรงงานแสดงให้เห็นถึงความพร้อมทางด้านสวัสดิการ นอกเหนือ จากค่าจ้างแรงงาน หรือเพียงแค่ต้องการผลประโยชน์จากแรงงานผู้ฝึกอบรม เพื่อดึงดูดผู้เรียนสายอาชีพให้มากขึ้นนอกจากนี้ภาคเอกชนควรเริ่มต้นตัว และผลักดันให้เกิดการลงทุนพัฒนาทักษะแรงงานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวิจัยศึกษาการพัฒนาข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในหลายๆ รูปแบบ เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
2. ควรใช้รูปแบบการวิจัยที่สามารถนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นข้อเสนอเชิงกลยุทธ์จากผลการวิจัยครั้งนี้ หากประสบผลสำเร็จ ควรมีการเผยแพร่ เพื่อนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่นๆ ต่อไป

3. ควรใช้รูปแบบการวิจัย การพัฒนาตัวเองซึ่งเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *แนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ.2557*. กรุงเทพฯ: ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- คำภาสัน บุญเติม. (2561). ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ทวิศึกษา)ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*. 2, 25-32.
- จินตนา รวมชมรัตน์ และสุริยงค์ ชวนขยัน. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี).
- ดวงนภา มกราณรักษ์. (2554). *อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2564)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- เนาวรัตน์ รัตนพันธ์. (2557). *กลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2556*. สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- พวงมณี ชัยเสรี. (2557). *การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพแก่นักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ประทีป หมวกสกุล และคณะ. (2556). การทบทวนวรรณกรรม ข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*. (ฉบับพิเศษ), 66-74.
- ประภาพรรณ ปรีวรณ. (2559). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 10(2), 201-214.
- _____. (2559). รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*.
- พัชรกฤษฎ์ พวงนิล. (2553). *กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

- พิสมัย ราชชมภู. (2563). กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 10(2), 95-109.
- เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์ และคณะ. (2553). *การจัดการเชิงกลยุทธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อักษรเงินดี
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2554). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา แนวคิดและกรณีศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). *เอกสารประกอบการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชาติ บางวิเศษ. (2559). *ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- สุชาติ บางวิเศษ บางวิเศษ และ ศักดินาภรณ์ นันท์. (2559). *ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*. (รายงานการวิจัย). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Wiles, K and J.T. Lovell. (1983). *Supervision for Better School*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.